

Муомилаи инсон бо дунё тарозуи ҳақиқии имон аст:

Вакте имон беҳӯш, ҳоболӯд ва дар як гушаи калб гунишин мебошад, соҳиби ин калбро мебинӣ, ки гофил аст. Намавонад дунёро ба ҳақиқаташ бубинад. Балки онро ният зебо ва далрабо мебинанд, ки нури ҷашмонашро мебаранд. Хирсу хоҳишаш нисбат ба он саҳт мебаранд, андеша ва тафаккураш дар бораи он ва ҷиғуна онро ҳосил намудан, бештар мешавад.

Агар ин шахс талаба бошад, ҷӣ дар мактаб ё ҷӣ дар донишқадаву донишгоҳ, дар бораи ояндааш бисёр фикру андеша мекунад, ки ҷиғуна корҳои оиладоршавияшро анҷом меода бошад ва ҷиғуна коре пайдо мекарда бошад ва ғайра...

Агар ин шахс фақир бошад, орзуи боигарӣ мекунад, ба дунёи дигарон бо назари тамаъкунанда назар меандӯзад, нигоҳашро ба он сафарбар мекунад ва орзуи онро дар дил мебарорад...

Агар ин шахс сарватманд бошад, мебинӣ, доим дар андешаи ҷиғуна сарваташро бештар кардан ва ҷиғуна бо ҳамтоёнаш мусобика намудан ва ҳар фурсатеро, ки дар пешаш мебарояд, ки метавониста бошад ба воситаи он сарваташро зиёда кунад, онро дарҳол ғанимат шуморидан, мебошад...

Ҳоли ҳамаи инҳо мисли ҳоли кӯдакero мемонад, дар ҳоле, ки бо бозича ё лухтак саргарми бозӣ мешаванд. Агар лухтаки наво бадаст оварданд, ният хурсанд мешаванд, бо он соатҳо вақташро мегузаронанд. Агар шикаст ё вайрон шуд, ният ғамгину малул мешаванд. Орзу мекунад, ки лухтакҳои бештаре бихаранд. Вале вақте дар назди онҳо як нафаре нишаст, ки дар умр аз онҳо каме калонсолтар бошад, ва марҳилаи кӯдакиро гузаронида бошад, мебинӣ, ки ба онҳо аҳамияте намедихад, на ба бозичаҳошон ва на ба онҳӣ онҳоро машғул месозад.

Ин аст холи мардум бо ин дунё. Онҳо бо хоку лойи он машгул мешаванд, барои он шуда бо ҳам дар танофус мебошанд ва ҳатто гоҳо кор ба кинатвазӣ ва душманӣ меанҷомад. Агар чизе аз дунё барои онҳо ҳосил шуд, нисоят хурсанду хушхол мешаванд. Гумон мекунад, ки ин ҳамон мақсади нисоят ва гоҳи саодату хушбахтӣ мебошад, ки ба он даст ёфтаанд. Вале вақте имон дар калбиҳои баъзе аз онҳо бедор мешавад, ва бедорӣ дар онҳо мустаҳкам мегардад, ба сурати тилқӣ (аз пеши худ, автоматикӣ), мебинӣ, ки онҳо дар худ дигар бо касоне, ки дар атрофшон, бо лою ҳоки ин дунё машғулу саргарм мебошанд, рағбату шавк ва ҳаваси зиёди иштирок кардан надоранд. Рағбату хоҳишашон охиста-охиста аз он бартараф мешавад. Ин таҳаввул ва дигаргуншавӣ дар дасти онҳо нест, балки таҷассуми табиати мархилаи "рушди имонӣ"-е аст, ки ба он баланд рафтаанд. Мисли холи кӯдаке, ки аз мархилаи кӯдакӣ ба мархилати балоғат мерасад, дигар вақте падараш лухтак меорад, ки пештар доим дар интизораш буд, ҳоло ӯ бо он бе шавку ҳавас муносибат менамояд. Шояд баъди ҷанд лаҳзае онро тарк мекунад ва ба он бепарвояи нишон медиҳад.

Ин ҷунун маъно надорад, ки рағбати ӯ аз дунё бартараф мешавад, яъне қуллан аз он дурӣ мегирад ва онро тарк менамояд. Ё бо абзори зиндагӣ ягон муносибате намекарада бошад. На. Ин ҷунун маъно надорад ва ҷунун ҳам набояд фаҳмида шавад. Балки фард дар ин мархилаи имонӣ, бо дунё ҷунун муносибат мекунад, ки ин дунё мазраъаи охираташ мебошад. Дунё мутеи вай аст ва дар ихтиёраш гузошта шудааст, то ӯро барои комёб шудан дар вазифае, ки барои он дар ин ҳастӣ вучуд дорад, ёрӣ расонад. Боқе надорад, ки инсон аз дунё, ба андозае, ки вазифаашро фаромушт накунад, бархурдор бошад . Вале агар танҳо дар бораи дунё фикр кунад, ва надонад, ки инро Худованд дар ихтиёраш дода, аммо на барои онки танҳо ба он бирасад, балки барои онки ба воситаи он ба Худо бирасад, роҳи Худоро идома дода тавонад. Ин буд вазифаи асосияш. Аз ин дунё ва асбобу абзори он метавон абадиятро таъмин кард. Таъмини он дар дигар ҷой намешавад. Намешавад, ки инчӣ ба ҷамъи дунё ва дорои машғул шуд ва ҷои дигаре вучуд дошта бошад, ки баъдан дар он ба омода кардани ояндаи абадияти дурахшон ва босаодат машғул гардад. Ҷунун ҷое дигар вучуд надорад. Танҳо ин дунё аст, ки Худованд онро барои бандагонаш офаридааст, то аз он баҳрабардорӣ намуда, роҳро ба сӯяш тай намоянд.

Ё ба маънои дигар метавон гуфт: Рағбату шавкаш дар мавриди дунё ва хирсу хоҳишоти он аз калби ӯ дигар мебарояд. Акнун ба он, бо ақлаш муносибату муомила мекунад, пеш аз ин ки бо эҳсосаташ муносибат намояд. Ба он бо чизе муомила менамояд, ки барояш манфиати ҳақиқии ду дунёро таъмин намояд. ӯро имкон диҳад, ки ҳам ба ҳудаш ва ҳам ба умматаш ва барои башарият манфиате бирасонад, ки дар натиҷа дар он осори неке аз худ гузошта бошад. Бинобар ин дунё дар дасташ қарор мегирад ва ӯ ба дунёаш тасаллуту сардорӣ дорад, на ин ки дунёаш бар сари ӯ тасаллут ва сардорӣ дошта бошад.

Баргардем ба воқеияти мардум, назар намоем, ки аз ин дунё чиро дарк кардаанд ва барои чӣ ин ҳама кушишҳо карда истодаанд. Инсоне мебошад, ки то ҳол як бор андеша накардааст, ки барои чӣ зиндагӣ дорад. Ё дар бораи ин андеша накардааст, ки аз ин зиндагӣ, ки ба ман арзонӣ шудааст, бояд чигуна баҳрабардорӣ намоям ва барои саодати ду дунёям чӣ ҳолатро барои худ лозим бидонам.

Баъзе аз сахар то бегоҳ ё гоҳо то шаб машғул мебошад, вале бо замми ин ки дунёро ниҳоят зиёд ҷамъоварӣ менамояд, ягон манфиати ҳақиқие на ба худ ва на ба дигарон расонида наметавонад. Гумон дорад, ки чӣ қадар моли бештар ҷамъоварӣ намояд, ҳамон қадар дар ин дунё муваффақ аст. Вале дар ҳаёти воқеӣ мебинӣ, ки қасоне дорои молу дороии зиёд шудаанд, вале натавониста ки наздиктарин шахсони дар ҳаёти онҳо буда, ки падару модар мебошанд, аз он дорой баҳрабардорӣ намоянд. Чигунае, ки ӯ аз молу дороии падару модар пеш аз ин баҳрабардорӣ намуда буд. Падар ё модар, голибан, наметавонад фарзандро бигуяд, ки ба ман ёрӣ расон. Ё дар он васоили бо рафохияте, ки фарзанд барои худ омода кардааст, падар ё модар наметавонанд, бо шавқу хавасе, ки ӯ дар хурдияш аз онҳо истифода карда буд, истифода намоянд. Пас ин машғулияти шабонарӯзӣ ба ин дунё барои ҳама, вале наздиктарин инсон бароят натавонист аз он хуб истифода намояд? Нафари дигаре мебошад, ки аз молу манови дунё ба андозаи қафоф ё қифоя бархурдор аст, вале падару модар ва дигар ҳешовандон, ҳатто ғайри онҳо аз он дороияш бархурдор мебошанд. Аз он розӣ ва хурсанданд. Ин нафар гарчанде ба дунё бештар машғул нагашт, гарчанде аз дороии дунё бештар чизе надошт, вале аз ҳамон чизе, ки дар воқеъ дошт, тавонист ба манфиати худ, ва дигарон қори некеро анҷом диҳад. Зеро ин нафар ҳақиқати дунёро дарк карда ва бо имон ба ин дунё сару қор гирифтааст. Вале нафари аввал бошад, ҳақиқати дунёро дарк накарда ва бо имон ба ин дунё ва асбобу дороии он қор нагирифтааст. Аз ин ҷиҳат инсон оқил оне аст, ки қушиш мекунад, то ҳақиқатхоро дарк намояд ва дар асоси он ҳақиқатҳои дарк намуда, ки ба манфиати ҳамагон мебошанд, барои қасе зараре намеоваранд, қору фаъолият менамояд. Агар сарватманд ҳам шуд, ин сарвату дорой барояш зеб дорад, зеро онро ба манфиат ва дуруст истифода мебарад. Болотар аз ин ҳама ҷун инҳоро анҷом дод, ризогии Худованди мутаъол ҳам дар пушти ин рафторҳои неки ҳақиқатбинона аст, ки болотарин неъматеро инсон дар ин дунё ба даст меорад, ҳамоно он ризоияту хушнудии Аллоҳ таъоло мебошад. Худованд ҳамаи мо ва шуморо ба ин неъматӣ бузург насиб гардонад. Некбин, неқғуфтор, неқпиндор, ва неққирдор бошем, аз дасту забони мо ва аз қалби мо танҳо неқӣ ҷуш занад. Омин.